

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Геолого-географічний факультет
Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру
Кафедра педагогіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан геолого-географічного факультету
Яворська В.В.
(П.І.Б.)
“ ” 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
ОК.35 ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

для студентів геолого-географічного факультету
рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
за напрямом 01 Освіта / Педагогіка
спеціальністю 014 Середня освіта
освітня програма Середня освіта (Географія)

Форма навчання	Курс	Семестр	Тривалість тижнів	Іспит
Денна	IV	8	4	Іспит
Заочна	V	10	4	Іспит

Робоча програма педагогічної практики
для студентів IV курсу геолого-географічного факультету за напрямом 01
Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта (Географія)

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру

Укладачі:

Куделіна С.Б., старший викладач кафедри економічної та соціальної географії і
туризму;

Прокоф'єва Л. Б., к.пед.н., доцент кафедри педагогіки

Затверджено на засіданні кафедри географії України, ґрунтознавства і
земельного кадастру

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2021 р.

Завідувач кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру

_____ (підпис) (Буяновський А. О.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного
факультету

Протокол № 1 від « 2 » вересня 2021 р.

Голова НМК ГГФ

_____ (підпис) (Сич В.А.)
(прізвище та ініціали)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 6 годин – 180 залікових модулів – змістових модулів – ІНДЗ – _____ (вид завдання)	Галузь знань <u>01 Освіта / Педагогіка</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>014 Середня освіта</u> (код і назва) Спеціалізації: <u>014.07 Середня освіта</u> <u>(Географія)</u> (назва) Рівень вищої освіти: <u>бакалавр</u>	Нормативна / за вибором (ВНЗ/студента)	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		4-й	5-й
		<i>Семестр</i>	
		8-й	10-й
		<i>Лекції</i>	
		год.	год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		год.	год.
		у т.ч. ІНДЗ: - год.	
		Форма підсумкового контролю: іспит	

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

Вступ

Мета і завдання практики

Організація проведення практики

Зміст практики

Методичне забезпечення

Форми та методи контролю. Підведення підсумків практики

Рекомендовані джерела та інформаційні ресурси

Вступ

Робоча програма “Педагогічної практики” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Географія).

Педагогічна практика студентів 4 курсу геолого-географічного факультету в 8 семестрі є завершальним етапом підготовки майбутнього вчителя до професійної діяльності, ланцюгом між теоретичним навчанням та самостійною роботою в навчально-виховних закладах. Під час педагогічної практики майбутні вчителі поглиблюють свої знання, здобувають перший педагогічний досвід, удосконалюють фахові, педагогічні, методичні уміння і навички.

Педагогічна практика дає можливість застосувати теоретичні знання отримані у курсах «Географія у ЗОНЗ та методика її викладання», «Педагогіка», «Методика застосування комп’ютерної техніки при викладанні шкільного курсу географії», «Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи», «Методика виховної роботи», «Загальна та вікова психологія», «Анімаційна позашкільна робота» і дозволяє у активній формі випробувати себе в ролі вчителя географії та класного керівника. Педагогічну практику студенти геолого-географічного факультету проходять на IV курсі (8-й семестр) у загальноосвітніх закладах м. Одеси, термін практики – 4 тижні. Студенти заочної форми навчання проходять педагогічну практику на V курсі (10-й семестр) самостійно за місцем проживання.

Мета та завдання практики

Метою педагогічної практики є формування педагогічних умінь і навичок в оптимально наближених до роботи за фахом умовах, практична підготовка вчителів географії, здатних працювати в загальноосвітніх закладах за традиційними та інноваційними педагогічними технологіями, творчий розвиток особистості майбутнього вчителя як носія соціокультурних цінностей, суб’єкта професійно-педагогічного пізнання, спілкування й діяльності та менеджера освіти й культурного дозвілля підростаючого покоління.

Завдання педагогічної практики:

1. Поглибити та закріпити знання із психолого-педагогічних дисциплін і виробити уміння їх застосовувати на практиці, формування у студентів психологічної готовності до роботи в школі.
2. Сформувані уміння та навички самостійного планування, організації та проведення навчально-виховної і методичної роботи в умовах загальноосвітнього навчального закладу.
3. Оволодіти сучасними методами і формами педагогічної діяльності, інноваційними технологіями навчання.
4. Вивчити та узагальнити накопичений в загальноосвітньому навчальному закладі передовий педагогічний досвід навчання і виховання школярів.

5. Сприяти формуванню у студента-практиканта критичної самооцінки педагогічної діяльності, творчого аналізу педагогічних ситуацій, прагнення до постійного вдосконалення.

У процесі проходження практики у студента *формується* наступні *компетентності*:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2. Здатність діяти на засадах етичних міркувань (мотивів).

ЗК3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК4. Здатність працювати в команді, вести активний спосіб життя.

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК2 - Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних і суспільних територіальних комплексів

ФК5 - Здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі в контексті необхідності постійного розширення і актуалізації географічних знань для підвищення професійної майстерності

ФК6 - Здатність здійснювати професійну діяльність вчителя географії, класного керівника, педагога-організатора позакласної та позашкільної виховної роботи на основі аналізу та осмислення педагогічної діяльності, застосування творчого підходу, інноваційних методів та освітніх технологій для відповідного забезпечення належної якості навчально-виховного процесу в закладах освіти

ФК7 - Володіння методикою географічних досліджень, здатність виконувати польові дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів, педагогічні дослідження, інтерпретувати отримані результати за допомогою інноваційних технологій

ФК8 - Здатність застосовувати набуті географічні і психолого-педагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для формування в учнів загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків географії

ФК14 - Здатність застосовувати знання і вміння з основ вищої математики, інформатики, геофізики, геохімії для цілісного засвоєння змісту географічної освіти

ФК19 - Здатність демонструвати знання і розуміння основних понять, теорій, методів, принципів, технологій і методик в області топографії та картографії й здатність проводити польові, дистанційні й камеральні дослідження, готувати технічні звіти та оформлювати результати проведених досліджень з використанням сучасного геоінформаційного, геодезичного та навігаційного обладнання

ФК20 - Володіння знаннями й уміннями в галузі інформатики та ГІС-технологій, використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати бази даних та використовувати інтернет-ресурси для вирішення географічних задач, опису, аналізу, систематизації інформації, отриманої з тематичних карт, укладання картографічних творів різного призначення

ФК21 - Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей різних вікових груп з особливими потребами відповідно до їхніх можливостей, адаптації навчальних матеріалів з урахуванням особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливими потребами, проведення навчально-розвивальних, виховних, соціально-адаптаційних заходів, використання технологій інклюзивної освіти у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами в освітніх закладах

Програмні результати навчання

ПРН3 - усвідомлює зміни, які відбуваються у географічному середовищі під впливом чинників різного характеру; розуміє наслідки і детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства; знає важливість збереження навколишнього середовища, охорони біологічного різноманіття, природоохоронної та природно-заповідної діяльності

ПРН5 - Знає психолого-педагогічні аспекти навчання і виховання учнів: вікові та індивідуальні психологічні особливості особистості учня, основні психічні процеси, зміст педагогічних теорій, основні категорії педагогіки, методи педагогічних досліджень, закономірності, принципи та методи навчання та виховання, особливості фізичного розвитку учня, функціональні обов'язки вчителя та класного керівника тощо

ПРН10 - Знає сучасні теоретичні та прикладні основи методики навчання географії в загальноосвітній школі

ПРН12 - застосовує набуті географічні і психолого-педагогічні компетентності, сучасні методики і освітні технології, в тому числі і інформаційні, для забезпечення для формування в учнів загальних і предметних компетентностей, здійснення міжпредметних зв'язків та формування основ цілісної природничо-наукової картини світу відповідно до вимог державного стандарту

ПРН13 - Виконує функціональні обов'язки вчителя географії та класного керівника, педагогічно мислить, застосовує творчий підхід до педагогічної діяльності, моделює та розв'язує педагогічні ситуації, планує навчально-виховну роботу з дітьми, педагогами та батьками, застосовує індивідуальний підхід

ПРН14 - Проводить польові природознавчі, фізико-географічні й суспільно-географічні, а також педагогічні дослідження, інтерпретує отримані результати досліджень, застосовує їх у професійній діяльності для організації практичних занять з географії в школі та для позашкільної краєзнавчої і природоохоронної роботи

ПРН17 - Вміло організовує шкільне та туристичне краєзнавство, збирає, упорядковує і використовує краєзнавчі матеріали, вміє працювати з різними

джерелами краєзнавчої інформації; формує в учнів екологічні цінності й відповідальне ставлення до природи, повагу культурних цінностей і традицій місцевого населення під час краєзнавчих екскурсій і туристичних походів

ПРН19 - Вміє використовувати ГС-технології для вирішення задач, пов'язаних з просторово-розподіленою інформацією та створенням тематичних карт використовує програмні засоби в комп'ютерних мережах, створює бази даних і використовує інтернет-ресурси;

ПРН21 - Вміє оцінити здоров'я особистості, визначити допустимий рівень фізичного навантаження, розробити комплекс вправ з метою забезпечення ефективного виконання польової практичної та краєзнавчо-туристичної діяльності

ПРН23 - Вибирає і застосовує основні методики та інструменти, які є типовими для різних галузей географії, виконує стандартні виміри і спостереження основних параметрів географічного середовища, необхідні для формування предметних компетентностей з географії в середніх загальноосвітніх школах

ПРН24 - Аналізує державний стандарт основної (базової) середньої школи і навчальні програми з географії та природознавства для планування і конструювання основних видів навчальної діяльності учнів;

ПРН25 - Володіє комунікативною мовленнєвою компетентністю з української мови, однією з іноземних мов в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами; здатний удосконалювати й підвищувати власний професійний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті

ПРН26 - Розуміє значення культури як форми людського існування, цінує різноманіття та мультикультурність світу і керується у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва

ПРН27 - Формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями (вихованцями) та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу

ПРН28 - Ефективно спілкується в науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого спілкування

ПРН29 - Здатний проектувати траєкторію власного професійного розвитку і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобуті під час навчання предметні компетентності.

ПРН30 - Здатний відповідально управляти процесом формування готовності учнів до самостійного осмисленого прийняття рішень, подолання труднощів, прояву поваги до інтелектуальної праці та її результатів

ПРН31 - забезпечує рівноправне, справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічних особливостей, здійснює педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху

У результаті проходження практики студент повинен **знати**:

- завдання шкільної географії, її місце в контексті формування ключових компетентностей школяра;
- зміст і завдання типових програм з географії, систему тематичного планування уроків;
- сучасні вимоги до організації пізнавальної діяльності учнів;
- типологію методів навчання географії з урахуванням характеру пізнавальної діяльності учнів;
- основні типології уроку, місце уроку в системі уроків навчального розділу, форми уроку, основні вимоги до сучасного уроку географії;
- методику моделювання, проектування та конструювання уроку;
- критерії самоаналізу та аналізу уроку;
- систему засобів навчання географії й дидактичні особливості кожного з них;
- зміст і дидактичні можливості підручників, методичних посібників і періодичних видань для вчителів;
- психологічні та індивідуально-типологічні особливості учнів, шляхи організації педагогічної взаємодії з ними відповідно до самотності кожної особистості;
- прийоми організації виховного впливу на поведінку учнів в процесі навчання та в позаурочний час;
- складові педагогічної етики викладача.

У результаті проходження практики студент повинен **вміти**:

- складати тематичні і поурочні плани роботи, визначати і формулювати цілі уроку відповідно до реалізації складових географічної освіти: формування знань, умінь, досвіду творчої діяльності, досвіду емоційно-ціннісного ставлення до світу, до процесу пізнання;
- моделювати, проектувати і конструювати навчальні заняття з географії відповідно до дидактичних цілей, змісту предмета та психолого-вікових особливостей учнів;
- підбирати навчальний матеріал для вивчення на уроці, встановлювати правильне співвідношення між компонентами географічних знань (уявленнями, поняттями, закономірностями, причинно-наслідковими зв'язками, світоглядними ідеями, науковими фактами);
- підбирати методи і засоби навчання відповідно до мети і змісту навчального матеріалу, психолого-педагогічних властивостей класу;
- планувати пізнавальну діяльність учнів і способи її реалізації;
- раціонально розподіляти час між структурними і логічними частинами уроку;
- володіти основними прийомами роботи з засобами навчання; технологією уроків різного типу і виду;
- керувати роботою учнів, управляти процесом навчання на всіх етапах уроку: під час перевірки знань, вивчення нового матеріалу, самостійної роботи учнів, закріплення вивченого;

- проводити уроки географії з використанням традиційних та інноваційних технологій навчання;
- використовувати різноманітні форми і методи перевірки знань;
- об'єктивно оцінювати діяльність учнів за критеріями, визначеними у концепції загальноосвітньої школи і коментувати оцінки;
- планувати зміст і методи проведення виховної роботи, форми її організації;
- проводити позаурочні заходи з географії з урахуванням всіх компонентів загально-виховного процесу;
- аналізувати проведені навчальні заняття під кутом зору методичних, загальнодидактичних, психологічних вимог; здійснювати самоаналіз, теоретично осмислювати досвід роботи колег;
- вести й оформляти шкільну документацію.

На проходження педагогічної практики відводиться 180 годин, що становить 6 кредитів ЄКТС.

Організація проведення практики

Студенти денної форми навчання проходять педагогічну практику відповідно до навчального плану з відривом від навчання впродовж чотирьох тижнів у восьмому семестрі. На початку практики на факультеті проводять настановну нараду, в якій беруть участь студенти-практиканти та керівники від факультету та університету (кафедр педагогіки та психології). Факультетський керівник практики ознайомлює студентів та керівників з наказом ректора, пояснює мету, завдання, зміст, організаційні заходи та форми, порядок проходження практики, ознайомлює з вимогами щодо проходження практики, обов'язками студентів-практикантів та їхніх керівників.

Студенти проходять практику у середніх загальноосвітніх школах, гімназіях та ліцеях міста Одеси. Загальноосвітні навчальні заклади мають належну навчально-методичну базу з географії та вчителів високого кваліфікаційного рівня (вчитель вищої категорії, вчитель-методист). Між університетом та базовими школами здійснюється співпраця на підставі укладеної угоди.

Керівництво практикою та контроль її проходження.

Керівник практики здійснює консультування, інструктаж, контролює діяльність студентів щодо виконання завдань практики. Керівник практики *зобов'язаний*: забезпечити належні умови для проходження практики; розробити завдання, які студенти зобов'язані виконати протягом проходження практики; провести інструктаж студентів, видати їм відповідні документи (направлення, програму, щоденники, завдання), пояснити студентам організацію проходження практики та особливості звітності; скласти графік відвідування бази практики та проводити контроль за проходженням її студентами, надавати їм методичну допомогу; визначити термін, що відводиться на узагальнення матеріалів практики та кінцевий термін подання звіту щодо проходження практики.

Права і обов'язки студентів-практикантів.

В період педагогічної практики студент повинен проявити|виявляти| високі моральні якості, активність, глибоку зацікавленість педагогічною професією. Він має бути прикладом|зразком| організованості, дисциплінованості і працьовитості. У процесі роботи з|із| учнями студент повинен прагнути показати свою професійну компетентність, активно брати участь у навчальній та виховній діяльності класу, а також виявити інтерес до життя професійного колективу загальноосвітньої установи.

Студенти - практиканти *мають право*: отримати відповідно до програми практики завдання і методичні вказівки для його виконання; одержати відповідно до програми педагогічної практики місце проходження практики, яке забезпечить її ефективне проходження; з усіх питань, що виникають в процесі практики, звертатися|обертатися| до керівників практики від університету, адміністрації і вчителів загальноосвітньої установи, вносити пропозиції|речення| по вдосконаленню навчально-виховного процесу, організації практики; брати участь у конференціях і нарадах; користуватися матеріально-технічною базою загальноосвітньої установи (бібліотекою, кабінетами і навчально-методичними|учбово-методичними| посібниками, що знаходяться|перебувають| в них, технічними засобами, що можливо використовувати під час проведення уроків та виховних заходів та інше).

Студенти під час проходження практики *зобов'язані*: докласти зусиль для повного виконання програми практики, завдань та вказівок керівника практики; одержати від керівника практики консультації щодо оформлення всіх необхідних документів; відвідати настановну конференцію і пройти інструктаж щодо суворого дотримання прийнятих на базі практики правил охорони праці і протипожежної безпеки; у повному обсязі виконувати всі завдання, які передбачені програмою практики та вказівками керівників, вести щоденник проходження практики; своєчасно оформити звіт з практики згідно з вимогами щодо оформлення, захистити звіт.

Практикант організовує свою діяльність відповідно до вимог Статуту загальноосвітнього закладу, підкоряється правилам внутрішнього розпорядку, виконує розпорядження адміністрації і керівника практики.

В разі|у разі| невиконання вимог, що пред'являються до практиканта, він може бути усунений від проходження практики. Студент, усунений від практики або робота якого на педагогічній практиці визнана незадовільною, вважається|лічить| таким, що не виконав навчальний план даного семестру. |устава|

Кожен студент веде щоденник, в якому фіксує результати спостережень і аналізу навчально-виховної роботи з|із| учнями.

Зміст практики

Педагогічна практика здійснюється протягом чотирьох тижнів у три етапи:

1. *Перший етап – початковий*, що охоплює 1 тиждень, передбачає:

- складання й затвердження індивідуального плану роботи студента-практиканта;
- знайомство й установлення контакту з учнями прикріпленого класу, його керівником;
- відвідування уроків у всіх вчителів географії закладу (за розкладом), їх психолого-педагогічний аналіз, участь у їх обговоренні;
- вибір класу для психолого-педагогічного обстеження, методик його дослідження;
- відвідування аудиторних і позааудиторних виховних заходів учителів (за планом школи) з подальшим їх психолого-педагогічним аналізом (не менше 2-х);

2. *Другий етап* – основний, що охоплює 2 і 3 тижні, передбачає:

- самостійну розробку планів-конспектів та відповідного дидактичного забезпечення уроків з їх подальшою практичною реалізацією у всіх класах закладу;
- психолого-педагогічний самоаналіз і обговорення проведених уроків у присутності вчителя-предметника чи керівника педпрактики за фахом;
- відвідування уроків інших студентів-практикантів, участь у їх обговоренні;
- визначення теми, розробка сценарію і організація підготовки до проведення виховного заходу;
- відвідування виховних заходів інших студентів-практикантів (не менше 2-х), участь у їх обговоренні, самостійне проведення їх психолого-педагогічного аналізу;
- збір інформації про досліджуваний клас (біографія, сімейні обставини, стан перебування у класному колективі, пізнавальні та позашкільні інтереси, особливості спілкування та ін.) шляхом вивчення шкільної документації, співбесід з учнями, спостереження за його поведінкою на уроках і перервах, його психодіагностики (зокрема, методика Г. Айзенка - EPQ, методика діагностики комунікативної установки В.В. Бойко, тривожності Спілбергера та Ханіна, методика діагностики міжособистісних відносин Т.Лірі, методика діагностики рівня емпатійних здібностей В.В. Бойко, методика «Карта інтересів» та ін.), а також методів опитування учасників навчально-виховного середовища (однокласників, батьків, вчителів і та ін.);

3. *Третій етап* – завершальний, що охоплює 4 тижень, передбачає:

- самостійну розробку плану-конспекту та проведення залікових уроків (не менше 10 уроків);
- проведення психолого-педагогічного самоаналізу залікових уроків і обговорення у присутності вчителя-предметника та керівника практики за фахом;
- самостійне проведення залікового виховного заходу;
- проведення психолого-педагогічного самоаналізу залікового виховного заходу та його обговорення у присутності класного керівника

(організатора з виховної роботи школи) та керівника практики з кафедри педагогіки;

- обробку результатів психодіагностики досліджуваного класу, аналіз та інтерпретація, формулювання висновків;
- складання психолого-педагогічної характеристики на клас
- оформлення щоденника педагогічної практики (в тому числі плану-конспекту залікового уроку, плану-сценарію залікового виховного заходу, психолого-педагогічної характеристики учня);
- підготовка та захист звіту про виконання індивідуального плану роботи студента-практиканта під час проходження педагогічної практики.

Методичне забезпечення

Впродовж педагогічної практики студенти-практиканти виконують різні види навчальної діяльності.

Зміст видів навчальної діяльності

Зміст *навчально-методичної роботи* студентів під час проходження педпрактики складається з наступних видів діяльності:

- знайомство з навчальним процесом загальноосвітнього навчального закладу на основі відвідування уроків вчителів, різноманітними методами організації пізнавальної діяльності та виховання школярів на уроках, виявлення міжпредметних зв'язків та їх використання на уроках географії;

- відвідування всіх уроків і позаурочних заходів з предмета, здійснення методичного аналізу;

- підготовка та складання розгорнутих конспектів усіх уроків різних типів з застосуванням різних методів діяльності учнів;

- проведення пробних (не менше 10-12) і 10 залікових уроків географії;

- ознайомлення з проведенням факультативів, географічних гуртків, участь у їхній роботі;

- виготовлення наочних посібників та дидактичних матеріалів, оформлення кабінету;

- відвідування уроків інших студентів-практикантів; участь в їхньому обговоренні;

- оформлення звіту та необхідної документації;

- самоаналіз результатів педагогічної практики.

Зміст *позакласної роботи* студента-практиканта включає такі види діяльності:

- знайомство з колективом класу, в якому студенти працюють як помічники класного керівника;

- знайомство з планом виховної роботи класного керівника, з напрямками і формами виховної роботи у позаурочний час;

- організація і самостійне проведення залікового виховного заходу у закріпленому класі;

- відвідування та аналіз виховних заходів класного керівника та інших студентів-практикантів.

Зміст *психолого-педагогічної роботи* передбачає:

- систематичне спостереження за участю в навчально-виховному процесі учнів, виявлення їхніх інтересів, мотивів навчання і поведінки, емоційно-ціннісних установок;
- спілкування з учнями у різних формах (бесіда, інтерв'ю, анкетування, обговорення книг, фільмів, подій) з метою виявлення особистісних психологічних якостей;
- написання психолого-педагогічної характеристики класу.

Зміст науково-дослідницької роботи

Студент-практикант вибирає тему дослідження пов'язану з темою бакалаврської роботи, планує роботу над нею так, щоб протягом практики виконати головне завдання методичного пошуку. Заплановану роботу з теми і терміни її виконання фіксує у щоденнику. В подальшому результати дослідження мають бути використані при написанні бакалаврської роботи.

Захист практики включає таку діяльність:

- самоаналіз набутого методичного і психолого-педагогічного досвіду;
- презентацію результатів діяльності під час практики: основних звітних документів;
- оформлення звіту та необхідної документації.

Форми та методи контролю. Підведення підсумків практики

Форма звітності за педагогічну практику – іспит. Оцінюючи результати практики, враховують попередню оцінку керівників практики від університету та бази практики, результати захисту та характеристику на студента-практиканта. Студенти, які регулярно відвідували базу практики, виконали всі індивідуальні завдання, активно включилися в роботу вчителя, якісно оформили звіт, вчасно його подали, а також отримали схвальну характеристику з бази практики, отримують позитивну оцінку. Студентів, котрі не виконали програму практики і отримали незадовільний відгук з бази практики або незадовільну оцінку при складанні іспиту, відраховують з навчального закладу.

Найвагомішу кількість балів студент-практикант отримує за проведені залікові уроки. Об'єктивне їхнє оцінювання потребує від керівника практики уваги до основних видів діяльності студента-практиканта на уроці, рівня його готовості до уроку (детальність написаного конспекту, наявність дидактичних засобів, емоційний стан тощо) та вміння грамотно аналізувати результат організованого ним навчально-виховного процесу (аналізувати свій урок).

Керівник педагогічної практики перевіряє звіти студентів з практики, надає відгук про їхню роботу, приймає іспит за проведену практику з урахуванням відгуку керівника з бази практики, оцінки комісії на підсумковій конференції і коректності оформлення звітних документів.

Захист звіту з педагогічної практики студентів оцінюється сумою балів, набраних здобувачем вищої освіти, за кожен вид навчальної діяльності, а саме:

– *за організаційно-педагогічну роботу* (враховується рівень знайомства з навчальним закладом, історією, традиціями, режимом його роботи і правилами внутрішнього розпорядку школи);

- *за навчально-виховну роботу* (враховується кількість і якість проведених уроків, застосування сучасних форм і методів навчання, навчальних технологій, кількість відвіданих уроків, наявність планів-конспектів проведених уроків);

- *за позакласну виховну роботу* (враховується кількість відвіданих позакласних виховних заходів, наявність розробленого плану-конспекту залікового виховного заходу, проведене психолого-педагогічне дослідження особистості учня);

- *за методичну роботу* (враховується обізнаність у роботі методичних об'єднань вчителів географії, у планах роботи методичних об'єднань, в обговоренні уроків досвідчених вчителів географії та їх наявність у роботі);

- *за науково-дослідницьку роботу* (досліджується стан та умови організації процесу навчання географії в школі, враховується кількість і якість проведених мікродосліджень, використання сучасних методик, дотримання вимог до оформлення роботи);

Сумарна оцінка за практику виставляється за наступною системою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85 - 89	B	добре	
75 - 84	C		
70 - 74	D	задовільно	
60 - 69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендовані джерела та інформаційні ресурси

1. Аналіз уроку / упоряд. Н. Мурашко. – К. : Шк. Світ, 2008. – 128 с.
2. Андриади И.П. Основы педагогического мастерства : учеб. пособие для студ. – М. : Академия, 1999. – 160 с.
3. Анкуда С. Н. Педагогическая практика: организация и проведение: учебно-методическое пособие для студентов специальности

«Профессиональное обучение» / С. Н. Анкуда, Е. С. Бычко, О. Н. Кулик. – Минск : МГВРК, 2009. – 48 с.

4. Бордовская Н. В. Современные образовательные технологии / Н. В. Бордовская. – М. : КноРус, 2011. – 432 с.

5. Булгакова Т.Є., Байназаров А.М. Практичні завдання на контурних картах. 5–10 класи. – Х. : Основа, 2005. – 112 с.

6. Виховна система школи / упоряд. В. В. Григораш. – Харків : Основа, 2005. – 128 с.

7. Вовк В.Ф. Географія. 10 клас. Профільний рівень: Розробки уроків / В.Ф. Вовк, О.Г. Стадник, О.В. Яковчук. – Х. : Ранок, 2010. – 464 с.

8. Врублевська М.О. Секрети успішного уроку географії. – Х. : Основа, 2005. – 144 с.

9. Гілецький Й. Р. Географічні задачі та їх розв'язування. – Тернопіль : Мандрівець, 2012. – 136 с.

10. Довгань Г.Д. Усі уроки географії. 10 клас. Соціально-економічна географія світу (Стандарт і академічний рівень). – Х. : Основа, 2010. – 301 с.

11. Дудка С.В. Навчальні ігри на уроках географії. – Х. : Основа, 2005. – 96 с.

12. Жемеров О.О., Карпенко О.М. Робота з підручником географії у загальноосвітній школі: Методичний посібник. – Харків, 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/>

13. Замковий В.П. Майстерність учителя географії / В.П. Замковий. – К.: Рад. школа, 1972. – 160 с.

14. Изучение личности учащегося и классного коллектива и составление психолого-педагогической характеристики: метод. указания для студентов, проходящих пед. практику / авт.-сост. Л. Н. Дичковская. – Минск : БГУ, 2001. – 78 с.

15. Карти та робота з ними / упоряд.: В. Серебрій, Н. Муніч. – К. : Шк. світ, 2007. – 128 с.

16. Кацера А. А. Воспитательная работа: учебное пособие для студентов-практикантов специальностей педагогического профиля / А. А. Кацера. – Донецк : ДонНУ, 2009. – 94 с.

17. Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р. Географія України. 8–9 класи: Дидактичний комплекс до вивчення шкільного курсу. – К. : Стафед-2; Х. : Ранок, 2003. – 216 с.

18. Ковальчук Л. О. Основы педагогического мастерства: учеб. пособие / Л. О. Ковальчук. – Львов : ЛНУ имени И. Франко, 2007. – 604 с.

19. Козій М. К. Психолого-педагогічні умови удосконалення педагогічної практики студентів : [метод. посіб.] / М. К. Козій. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2001. – 141 с.

20. Корнєєв В.П. Технології в навчанні географії / В.П. Корнєєв. – Х. : Основа, 2004. – 112 с.

21. Коротаева Е. В. Психологические основы педагогического взаимодействия / Е. В. Коротаева. – М. : Профит Стайл, 2007. – 224 с.

22. Кругла Н.Я., Довгань Г.Д. Економічна і соціальна географія світу. 10 клас: посібник для вчителя. – Х. : Веста; Ранок, 2002. – 192 с.
23. Круглик Л.І. Вивчення проблем соціальної географії в школі: навч.-метод. Посібник / Л.І. Круглик, Л.Б. Паламарчук. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2001. – 140 с.
24. Крупська Л.П., Тимченко І.Є., Чорна Т. І. Економіка. 10 клас. Профільний рівень. – Х. : Ранок, 2010. – 256 с.
25. Мартинюк О.В. Усі уроки економіки. 10 клас. Профільний рівень. – Х.: Основа, 2010. – 448 с.
26. Нестандартний урок географії / укладач В.М. Андрєєва. – Х. : Основа, 2004. – 144 с.
27. Обод М.Л. Економічна і соціальна географія України. 9 клас: посібник для вчителя. – Х. : Веста: Ранок, 2004. – 352 с.
28. Організація та методика проведення науково-педагогічних досліджень студентами вищих навчальних закладів / М. І. Соловей, Є. С. Спіцин, К. К. Потапенко, З. М. Шалік. – К. : Ленвіт, 2004. – 143 с.
29. Педагогічна майстерність : підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. В. Кривонос та ін. ; за ред. І. А. Зязюна. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : Вища шк., 2004. – 422 с.
30. Педагогическая практика : методические рекомендации / сост. Л. В. Куриленко, Е. Ю. Мотина, И. В. Никулина ; под ред. Т. И. Рудневой. – Самара : Изд-во «Универс-групп», 2006. – 106 с.
31. Педагогічна практика : навч.-метод. посіб. : у 2 ч. / за ред. Л. В. Пшеничної, А. А. Сбруєвої, О. В. Перетятко. – Суми : СДПУ, 2004. – 162 с.
32. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті : монографія / С. О. Сисоєва, А. М. Алексюк, П. М. Воловик та ін. ; за ред. С. О. Сисоєвої. – К.: ВІПОЛ, 2001. – 502 с.
33. Пестушко В. Ю., Уварова Г.Ш. Загальна географія. 6 клас: метод. посібник для вчителя. – Х. : Веста; Ранок, 2004. – 168 с.
34. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Географія материків і океанів. 7 клас: методичний посібник для вчителя. – Х. : Веста; Ранок, 2004. – 224 с.
35. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Фізична географія України: підручник для 8 класу. – К. : Генеза, 2008. – 287 с.
36. Позакласні заходи з географії. – Х. : Основа, 2004. – 96 с.
37. Робота з мультимедійною дошкою / упоряд. В. Лапінський. – К. : Шк. світ, 2008. – 112 с.
38. Садкіна В.І. Усі уроки географії. 9 клас. – Х. : Основа, 2009. – 320 с.
39. Сиротенко А.Й., Стадник О.Г. Економічна та соціальна географія України. 9 клас : методичний посібник для вчителя. – Х. : Веста; Ранок, 2005. – 160 с.
40. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості : підручник / С. О. Сисоєва. – К. : Міленіум, 2006. – 344 с.
41. Стадник О.Г. Географія. 8 клас. Методичний посібник для вчителя. – Х. : Основа, 2008. – 174 с.

42. Стадник О.Г. Проблемні та творчі завдання до курсу економічної географії / О.Г. Стадник. – Х. : Основа, 2005. – 112 с. (Бібліотека журналу «Географія», Вип. 7 (19)).

43. Топузов О.М. Методика викладання економічної та соціальної географії світу: 10 кл. / О.М. Топузов, Л.В.Тименко. – К. : А.С.К., 2005. – 128 с.

44. Топузов О.М., Самойленко В.М., Вішнікіна Л.П. Загальна методика навчання географії: підручник. – К. : Картографія, 2012. – 512 с.

45. Шулдик Г. О. Педагогічна практика : навч. посіб. [для студ. пед. вузів] / Г. О. Шулдик, В. І. Шулдик. – К. : Наук. світ, 2000. – 143 с.

Інформаційні ресурси

1. Географічний портал (статті з методики викладання географії)
http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/metodika_vikladannja_geografiji/
2. Каталог географічних ресурсів для уроків географії
<http://www.georo.ru/resources/>
3. Навчально-методичний сайт з інтерактивними функціями
<http://www.osvitanet.com.ua>
4. Шкільний портал «Острів знань» <http://www.osvitanet.com.ua>
5. Енциклопедія «Кругосветка» <http://www.krugosvet.ru/countries.htm>
6. Сайт рідкісних карт <http://www.karty.narod.ru>
7. Географічний портал «Планета Земля» <http://www.rgo.ru> - «RGO.ru»